

Poduzetnička infrastruktura u Hrvatskoj

Šelj, Sanja

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:998092>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“

Sanja Šelj

PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ

Završni rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“

Sanja Šelj

PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ

Završni rad

JMBAG: 0303049631, redovita studentica

Studijski smjer: Financijski menadžment

Predmet: Gospodarstvo Hrvatske

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentorica: Doc. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Pula, rujan 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Sanja Šelj, kandidatkinja za prvostupnicu poslovne ekonomije, smjera Financijski menadžment ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Sanja Šelj dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Poduzetnička infrastruktura u Hrvatskoj koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PODUZETNIŠTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ	2
2.1. Odabrana obilježja poduzetništva	2
2.2. Međunarodno istraživanje poduzetništva	6
3. NACIONALNI SUSTAV UPRAVLJANJA PODUZETNIŠTVOM	13
3.1. Institucionalni okvir	13
3.2. Nacionalni sustav potpora	16
4. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ	20
4.1. Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture	20
4.2. Poduzetničke zone	21
4.2.1. Klasifikacija poduzetničkih zona	22
4.2.2. Poduzetničke zone u Istarskoj županiji	23
4.3. Potporne institucije	24
4.3.1. Razvojne agencije	24
4.3.2. Poduzetnički centri	27
4.3.3. Poslovni inkubatori	28
4.3.4. Poduzetnički akceleratori	30
4.3.5. Poslovni parkovi	30
4.3.6. Znanstveno-tehnološki parkovi	31
4.3.7. Centri kompetencije	32
5. KRITIČKI OSVRT	33
5.1. SWOT analiza	33
5.2. Osvrt autora	34
6. ZAKLJUČAK	36
LITERATURA	38
POPIS GRAFIKONA	40
POPIS SLIKA	40
POPIS TABLICA	40
SAŽETAK	41
SUMMARY	42

1. UVOD

U okviru ekonomske misli i prakse, poduzetništvo zauzima posebnu ulogu već od najranijih razvojnih razdoblja. Kao takvo ono biva jedan od vodećih generatora ekonomskog razvoja, a time i onog društvenog. S obzirom na izniman značaj poduzetništva u okviru nacionalnih gospodarstava i međunarodne ekonomije, njegov razvoj predstavlja jedan od strateških ciljeva većine gospodarstava diljem svijeta pa tako i na primjeru Republike Hrvatske.

U Hrvatskoj prevladava mikro i malo poduzetništvo, a slijedi ono srednje i veliko pa se često govori o nepovoljnoj strukturi nacionalnog poduzetništva. Iako su, osobito od pristupanja države Europskoj uniji, zabilježeni pozitivni pomaci u kontekstu aktivnosti hrvatskih poduzetnika i razvoja poduzetništva generalno, u državi i dalje postoje brojni problemi koji predstavljaju ozbiljne ograničavajuće čimbenike.

Cilj rada je istražiti obilježja poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj, s obzirom da ista predstavlja osnovu za uspješnu provedbu i razvoj poduzetničke aktivnosti.

Svrha rada je potvrditi vodeću ulogu poduzetništva u gospodarstvu Hrvatske i dati preporuke za provedbu aktivnosti kojima će se unaprijediti sadašnje stanje.

Rad se sastoji od četiri poglavlja, Uvoda i Zaključka. Prvo poglavlje razmatra temeljna obilježja poduzetništva u Hrvatskoj, temeljem analize kvalitativnih i kvantitativnih podataka. Sljedeće poglavlje analizira nacionalni regulatorni okvir poduzetništva kao i sustav potpora njegovu razvoju. Naredno poglavlje istražuje poduzetničku infrastrukturu u Hrvatskoj, odnosno registar poduzetničke infrastrukture, poduzetničke zone i potporne institucije. Posljednje poglavlje daje kritički osvrt na stanje poduzetništva u predmetnoj državi, uz poseban naglasak na poduzetničku infrastrukturu.

Metodologija istraživanja obuhvaća metodu analize i sinteze, induktivnu i deduktivnu metodu, statističku metodu, metodu apstrakcije, metodu komparacije i metodu deskripcije.

2. PODUZETNIŠTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj poduzetništvo ima osobitu ekonomsku vrijednost, te se nerijetko percipira kao vodeći generator gospodarskog i društvenog razvoja. Posljedično, ne čudi sve veći interes vodećih državnih, javnih, privatnih i inih dionika za njegovim unapređenjem i razvojem. Iako broj poduzetnika u Hrvatskoj raste, u javnosti i struci kontinuirano se raspravlja o ozbiljnim dugogodišnjim problemima, čija detaljnija analiza biva središte zanimanja ovoga poglavlja. Osim toga, daje se detaljnija kvantitativna i kvalitativna analiza hrvatskog poduzetništva generalno.

2.1. Odabrana obilježja poduzetništva

Na razini Europske unije kontinuirano se promiču značaj i važnost malog i srednjeg poduzetništva u generiranju gospodarskog rasta i razvoja, konkurentnosti gospodarstva i poticanju zapošljavanja. Time se ovome poduzetništvu pridaje posebna pažnja i ukazuje na važnost njegova razvoja.

Sukladno nacionalnom Zakonu o računovodstvu i Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva utvrđeni su jasni kriteriji za razvrstavanje poduzetništva u Hrvatskoj, pri čemu se ono dijeli na mikro, malo, srednje i veliko poduzetništvo (Kolaković, 2006). Pregled kriterija slijedi u nastavku (Tablica 1.).

Tablica 1. Kriteriji za razvrstavanje poduzetništva u Republici Hrvatskoj

Poslovni subjekt	Broj zaposlenih (prosjeak)	Godišnji prihod u milijunima kn	Ukupna aktiva u milijunima kn
Mikro	do 10	5,2	2,6
Mali	do 50	60	30
Srednji	do 250	300	150
Veliki	više od 250	više od 300	više od 150

Izvor: Izrada autora prema: Narodne novine (2015.) Zakon o računovodstvu. Dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html (12.09.2017.)

Prema navedenom, da bi neki poduzetnik bio razvrstan kao mikro, mali, srednji ili veliki, potrebno je da zadovolji dva od tri propisana kriterija. Ovi kriteriji usklađeni su s onima na razini Europske unije. Vidljivo je da na veličinu poduzeća utječu parametri poput ukupnog broja zaposlenih, ostvarenih godišnjih prihoda i godišnjeg zbroja bilance.

Slijedom definiranih kriterija, daje se pregled strukture poduzetništva u Hrvatskoj u promatranom razdoblju (Tablica 2.).

Tablica 2. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu u Hrvatskoj (2011.-2015.)

Vrsta	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Mala i srednja poduzeća	90 831	99,6	96 906	99,6	100 841	99,7	104 116	99,7	106 221	99,7
Mala poduzeća	89 539		95 597		99 573		102 895		105 029	
Srednja poduzeća	1 292		1 309		1 268		1 221		1 192	
Velika poduzeća	359	0,4	348	0,4	350	0,3	354	0,3	348	0,3
UKUPNO	91 190	100	97 254	100	101 191	100	104 470	100	106 564	100

Izvor: Izrada autora prema: CEPOR (2017.) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016.* Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf> (28.05.2017.), str. 11.

Daje se zaključiti da prema broju poduzeća u Hrvatskoj prednjače mala i srednja poduzeća s preko 99% u svim godinama promatranoga razdoblja. Od toga, većinu čine mala poduzeća, a velika poduzeća bilježe tek od 0,3% do 0,4%. U promatranom razdoblju ukupan broj poduzeća uglavnom bilježi rast, osim 2011. godine kada je on opao za oko 5 000. Jednaku tendenciju kretanja imaju sva poduzeća, osim velikih čiji broj opada u 2012. i 2015. godini.

Već duže vrijeme u javnosti i struci raspravlja se o negativnim makroekonomskim prilikama i nepovoljnom stanju u Hrvatskoj. Ono uvelike ograničava razvoj poduzetništva i umanjuje njegov potencijal te moguće pozitivne učinke na nacionalno gospodarstvo, ali i društvo. U takvim uvjetima jedino malo poduzetništvo polučuje

pozitivne ekonomske i ine učinke. Analiza značaja malog i srednjeg poduzetništva za nacionalno gospodarstvo Hrvatske slijedi u nastavku (Tablica 3.).

Tablica 3. Analiza zaposlenosti, prihoda i izvoza u Hrvatskoj prema veličini poduzeća od 2013. do 2015. godine

Ekonomski kriterij		Broj zaposlenih	Zaposlenost (%)	Ukupan prihod (mil. kn)	Udio u ukupnim prihodima (%)	Izvoz (mil. kn)	Izvoz (%)
Mala poduzeća	2013.	414 507	49,9	206 905	33,8	21 696,1	22,3
	2014.	422 238	50,9	215 807	34,9	26 711,3	25,2
	2015.	432 934	51,6	226 110	35,4	26 446,4	23,0
Srednja poduzeća	2013.	150 605	18,1	112 309	18,3	25 131,9	15,9
	2014.	145 246	17,5	112 320	18,1	24 766,3	23,3
	2015.	147 250	17,6	119 100	18,6	31 526,2	27,3
Velika poduzeća	2013.	265 816	32,0	293 227	47,9	50 338,4	51,8
	2014.	262 632	31,6	290 663	47,0	54 612,0	51,5
	2015.	258 400	30,8	294 438	46,0	57 341,7	49,7

Izvor: Izrada autora prema: CEPOR (2016.) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2015.* Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2016/06/Cepor-izvjesce-2015-HR.pdf> (28.05.2017.), str. 14.; CEPOR (2017.) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016.* Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf> (28.05.2017.), str. 12.

Tijekom promatranih godina pozitivne rezultate u kontekstu broja zaposlenih, ukupnih prihoda i izvoza bilježi malo poduzetništvo. Srednja i velika poduzeća imaju tendenciju smanjenja ukupnog broja zaposlenih u promatranim godinama. U srednjim poduzećima zabilježen je rast ukupnih prihoda, dok velika poduzeća bilježe njihov pad u 2014. godini te oporavak u 2015. godini. U srednjim poduzećima izvoz opada u 2014. godini, a raste u 2015. godini, dok velika poduzeća bilježe njegov rast u promatranom razdoblju.

U Hrvatskoj su troškovi izvoza veći za oko 22% od EU prosjeka, baš kao i vrijeme potrebno za realizaciju (16 dana). Nadalje, administracija je značajno kompleksnija u Hrvatskoj nego u bilo kojoj drugoj zemlji Europske unije (CEPOR, 2016). Broj

dokumenata potrebnih za realizaciju izvoza i dalje je veći nego u bilo kojoj zemlji. U tom kontekstu ukazuje se na nepovoljno okruženje poduzetništva u usporedbi s onim na razini ostalih zemalja članica EU. Pri tome se osim nepovoljnog nacionalnog makroekonomskog okruženja poduzetništva u Hrvatskoj, može govoriti i o ozbiljnoj problematici internacionalizacije poslovanja.

S obzirom na prosječan broj zaposlenih u malim i srednjim poduzećima, kao i ostvarene prihode po zaposlenom, daje se zaključiti kako je veća produktivnost rada zabilježena na primjeru srednjih poduzeća.

U nastavku slijedi pregled financijske efikasnosti poduzeća u razdoblju od 2013. do 2015. godine (Tablica 4.).

Tablica 4. Financijski pokazatelji poduzeća od 2013. do 2015. godine u Hrvatskoj

Poduzeća	2013.		2014.		2015.	
	U mil. kn	%	U mil. kn	%	U mil. kn	%
Mala poduzeća						
Dobit	13 057	43,0	14 139	40,5	14 542	40,5
Gubitak	12 891	48,0	11 978	47,6	11 421	60,8
Kons.rezultat	166		2 161		3 122	
Srednja poduzeća						
Dobit	4 970	16,4	5 369	15,4	5 870	16,3
Gubitak	5 049	18,8	8 347	33,2	2 329	12,4
Kons.rezultat	-80		-2978		3 541	
Velika poduzeća						
Dobit	30 392	40,6	34 904	44,1	15 513	43,2
Gubitak	26 862	35,2	25 150	19,2	5 036	26,8
Kons.rezultat	3 529		9 754		10 477	

Izvor: Izrada autora prema: CEPOR (2016.) Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2015. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2016/06/Cepor-izvjesce-2015-HR.pdf> (28.05.2017.), str. 23.; CEPOR (2017.) Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf> (28.05.2017.), str. 18.

U 2014. godini zabilježen je značajno bolji poslovni rezultat malih poduzeća nego što je bio u protekloj godini, a jednako je i u 2015. godini. Pri tome je neto dobitak u 2015. godini povećan s 2 161 na 3 122 milijuna kuna. Rezultat je to maksimizacije dobitka i minimizacije gubitka, što ukazuje na racionalizaciju poslovanja tijekom 2014. i 2015. godine.

S druge strane, srednja poduzeća su povećala ostvareni neto gubitak s 80 milijuna kuna na 2 978 milijuna kuna, što je rast od 65,34%. U isto vrijeme prihodi su porasli za niskih 8% pa je zabilježen konačni negativni financijski rezultat od 2 978 milijuna kuna u 2014. godini.

Velika poduzeća su slijedila trend malih poduzeća u promatranom razdoblju. U 2014. godini ostvarila su veću neto dobit od 14,9% i manji neto gubitak od 6,4% pa je konsolidirani rezultat pozitivan. Tijekom 2015. godine, bolje poslovne rezultate polučila su i srednja te velika poduzeća, a konsolidirani rezultat iznosio je 3 541, odnosno 10 477 milijuna kuna.

S obzirom na prethodne podatke o ukupnom broju zaposlenih u pojedinim skupinama poduzeća, zaključuje se da je u 2014. godini 50,9% zaposlenih u malim poduzećima sudjelovalo s 40,5% u ukupno ostvarenoj neto konsolidiranoj dobiti nacionalnog gospodarstva, pri čemu je 31,6% zaposlenih u velikim poduzećima sudjelovalo s 44,1% u ukupno ostvarenoj neto konsolidiranoj dobiti gospodarstva (CEPOR, 2016: 23). To ukazuje na potencijal za unapređenje poslovne efikasnosti i konkurentnosti maloga poduzetništva u Hrvatskoj.

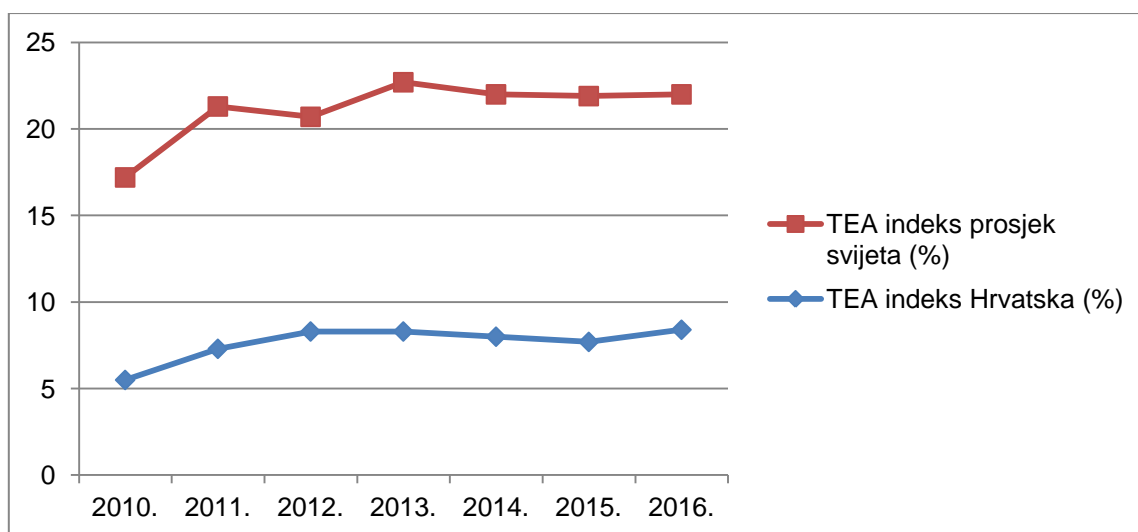
2.2. Međunarodno istraživanje poduzetništva

Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR) u Hrvatskoj provodi istraživanje *Global Entrepreneurship Monitor* (GEM) od 2002. godine. Riječ je o najvećem međunarodnom istraživanju poduzetništva koje mjeri razinu angažmana u pokretanju poduzetničke aktivnosti pomoću takozvanog TEA (engl. *Total Entrepreneurial Activity Index*) indeksa, odnosno broja poduzetnički aktivnih ljudi u odnosu na 100 ispitanika između 18 i 64 godine starosti. Prema

definiciji riječ je o postotku odraslog stanovništva u nekoj zemlji koji su aktivno angažirani u pokretanju poslovnog pothvata ili upravljanju te posjedovanju poduzeća ne starijeg od 42 mjeseca (Singer et al., 2017).

Kretanje ovoga indeksa u Hrvatskoj i usporedba sa svjetskim prosjekom slijede u nastavku (Grafikon 1.).

Grafikon 1. TEA indeks u Hrvatskoj 2010.-2016. godine i usporedba sa svjetskim prosjekom

Izvor: Izrada autora prema: GEM (2017.) Report 2016/17. Dostupno na: <http://www.gemconsortium.org/report> (31.05.2017.)

U promatranom razdoblju ovaj indeks u Hrvatskoj ima tendenciju stagnacije i kasnijeg opadanja. Važno je istaknuti kako su vodeće države u svijetu prema vrijednosti TEA indeksa Australija, Kanada, Estonija, Izrael i Sjedinjene Američke Države (GEM, 2017).

Prema podacima iz spomenutog istraživanja, 2015. godine izrađeni su profili svih država koje su njime obuhvaćene. Podaci koji se odnose na Hrvatsku slijede u nastavku rada (Tablica 5.).

Tablica 5. GEM istraživanje 2016. godine - podaci za Republiku Hrvatsku

OSOBNJA PERCEPCIJA O PODUZETNIŠTVU	%	Položaj/64
Percipirane mogućnosti	24,6	60
Percipirane sposobnosti	50,2	29
Strah od propasti	35,8	35
Poduzetničke namjere	18,2	32
AKTIVNOST	%	Položaj/64
TEA 2016	8,4	42
TEA 2015	7,7	41
TEA 2014	8,0	-
Osnovana stopa vlasništva nad poslovanjem	4,2	55
EEA indeks (engl. <i>Entrepreneurship Employment Activity</i>) – zapošljavanje	5,3	19
INDEKS MOTIVACIJE	%	Položaj/64
Osnovna motivacija	1,3	47
JEDNAKOST SPOLOVA	%	Položaj/64
Žene/muškarci TEA indeks	0,5	51
Žene/muškarci mogućnosti	0,77	63
UTJECAJ PODUZETNIŠTVA	%	Položaj/64
Očekivanje zaposlenja (6+)	30,4	13
Inovacije	23,3	38
Industrija kao % u poslovnom sektoru	19,9	24
SOCIJALNA VRIJEDNOST	%	Položaj/64
Visoki status poduzetnika	45,6	61
Poduzetništvo kao izvrstan odabir karijere	62,2	34

Izvor: Izrada autora prema: GEM (2017.) Report 2016/17. Dostupno na: <http://www.gemconsortium.org/report> (31.05.2017.), str. 51.

Vidljivo je kako Hrvatska ima prilično nepovoljne rezultate u pojedinim područjima koja su obuhvaćena ovim istraživanjem. To se prije svega potvrđuje njezinim rangom na međunarodnoj razini. Najlošije su rangirane percipirane mogućnosti u kategoriji osobne percepcije, stopa vlasništva nad poslovanjem u kategoriji aktivnosti,

moćnosti žena te visoki status poduzetnika u kategoriji socijalne ili društvene vrijednosti. Svi ovi elementi nalaze se na samom dnu ljestvice zemalja. S druge strane, najbolje su ocijenjeni indeks zapošljavanja i očekivanje zaposlenja.

Na temelju dobivenih podataka iz ovoga istraživanja, ukazuje se na prevlast djelatnosti prodaje i iznajmljivanja u hrvatskom poduzetništvu, a struktura istoga prema kriteriju zastupljenosti djelatnosti je sljedeća (Tablica 6.).

Tablica 6. Struktura poduzetništva prema djelatnosti u Republici Hrvatskoj tijekom 2016. godine

Djelanost	Udio pojedine djelatnosti u ukupnom poduzetništvu Hrvatske (%)
Poljoprivreda	16,3
Rudarstvo	3,1
Industrija	17,0
Prijevoz	3,7
Prodaja/iznajmljivanje	21,4
Informacijska i komunikacijska tehnologija	5,7
Financije	3,0
Profesionalne usluge	8,5
Administrativne usluge	3,8
Zdravlje, obrazovanje i ostale socijalne usluge	16,2
Osobne potrošačke usluge	1,3

Izvor: Izrada autora prema: GEM (2017.) Report 2016/17. Dostupno na: <http://www.gemconsortium.org/report> (31.05.2017.), str. 130.

Hrvatsko poduzetništvo, prema zastupljenosti, uglavnom obilježavaju redom prodaja i iznajmljivanje, industrija, poljoprivreda i zdravlje, obrazovanje te ostale socijalne usluge. Najslabije su zastupljene osobne potrošačke usluge, financije i rudarstvo.

U nastavku se daje komparativni prikaz poduzetničkog ekosustava Hrvatske i Europske unije (Slika 1.).

Slika 1. Usporedba poduzetničkog ekosustava u Hrvatskoj s onim na razini Europske unije i gospodarstava koja se temelje na efikasnosti u 2016. godini

Izvor: Singer, S. et al. (2017.) Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom? Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2017/05/GEM2016-FINAL-za-web.pdf> (03.06.2017.), str. 56.

Na temelju navedenog prikaza, zaključuje se kako Europska unija uglavnom ima slične ocjene elemenata poduzetničkog ekosustava kao što je i primjer onoga na razini gospodarstava temeljenih na efikasnosti. Na primjeru Hrvatske poduzetnički ekosustav lošiji je od onoga na razini Europske unije i spomenutih ekonomija. U tom smislu najniže su ocijenjene kulturne i društvene norme, vladine politike, odnosno porezi i regulativa, osnovno i srednje obrazovanje, transferi istraživanja i razvoja te barijere ulaska u smislu otvorenosti tržišta. Najbolje su ocijenjeni pristup fizičkoj infrastrukturi i dinamika promjena u kontekstu otvorenosti tržišta.

Osim spomenutoga istraživanja, svakako treba izdvojiti i međunarodno istraživanje Globalni indeks inovativnosti (engl. *Global Index of Innovations – GII*) koje mjeri razinu inovativnosti u kontekstu 141 zemlje svijeta (CEPOR, 2016).

Istraživanje iz 2015. godine ukazuje na to kako je Hrvatska zauzela 40. mjesto od ukupno 141 zemlje, što je napredak za dva mjesta u odnosu na prethodnu godinu (Tablica 7.).

Tablica 7. Rezultati Globalnog istraživanja inovativnosti malog i srednjeg poduzetništva za 2014. i 2015. godinu

Zemlja	Rang 2015.	Rang 2014.	Promjena	
Švicarska	1.	1.	→	0
Finska	6.	4.	↘	-2
Nizozemska	4.	5.	↗	+1
Njemačka	12.	13.	↗	+1
Austrija	18.	20.	↗	+2
Češka	24.	26.	↗	+2
Španjolska	27.	27.	→	0
Slovenija	28.	28.	→	0
Italija	31.	31.	→	0
Mađarska	35.	35.	→	0
Slovačka	36.	37.	↗	+1
Hrvatska	40.	42.	↗	+2
Poljska	46.	45.	↘	-1
Grčka	45.	50.	↗	+5
Rumunjska	54.	55.	↗	+1
Crna Gora	41.	59.	↗	+18
Makedonija	56.	60.	↗	+4
Srbija	63.	67.	↗	+4

Izvor: CEPOR (2016.) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2015.* Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2016/06/Cepor-izvjesce-2015-HR.pdf> (28.05.2017.), str. 21.

Inovacije su jedna od vodećih komponenti razvoja poduzetništva i osiguranje njegove održivosti u budućnosti. Pored toga, ulaganja u razvoj i istraživanje bivaju presudna karika u poticanju inovativnosti i unapređenju konkurentnosti gospodarstva neke zemlje generalno.

Hrvatska ima relativno niske izdatke za spomenute potrebe što izravno utječe na nižu razinu inovativnosti i konkurentnosti generalno. Tijekom 2014. godine hrvatski bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj smanjeni su za 3,5% u odnosu na 2013. godinu, dok su u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu bili povećani za 8,3%. Čak 48,3% ukupnih izdataka potječe iz poslovnog sektora, a slijede državni sektor s 26%, te visoko obrazovanje s 25,7% (CEPOR, 2016: 21). Slijedom navedenog, buduće aktivnosti za unapređenje sadašnjeg stanja poduzetništva u Hrvatskoj treba prije svega usmjeriti prema ovom elementu, o kojem ovisi uspješnost svih ostalih, kao i napredak poduzetništva generalno.

3. NACIONALNI SUSTAV UPRAVLJANJA PODUZETNIŠTVOM

U okviru ovoga poglavlja daje se analiza institucionalnog okvira hrvatskog poduzetništva, kao i osvrt na nacionalni sustav potpora.

3.1. Institucionalni okvir

Institucionalni okvir u Hrvatskoj često se susreće s brojnim kritikama znanstvenika i stručnjaka, poduzetnika i ostalih dionika. Pri tome se ne misli samo na onaj koji se tiče izravno poduzetništva, već se u tom kontekstu generalno misli na kompleksnost i kontradiktornost prevelikog broja zakona, odredbi i ostalih akata, birokraciju i administraciju te ostala ograničenja koja se negativno odražavaju na poticanje daljnjeg gospodarskog rasta i poduzetničke aktivnosti.

U Hrvatskoj je trenutno na snazi nekoliko strateških dokumenta i zakona te ostalih akata kojima se regulira, usmjerava i unapređuje razvoj poduzetništva. Vodeći među njima svakako je Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020. godine. Njoj su prethodili Strateški plan za razdoblje 2014.-2016. i Poduzetnički impuls 2015. (HAMAG-BICRO, 2017).

Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020. rezultat je rada Ministarstva poduzetništva i obrta. Stupanjem na snagu Zakona o ustroju ministarstava (NN 93/16, 104/16), spomenuto ministarstvo pripojeno je Ministarstvu gospodarstva. Naziv novog ministarstva je Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta te je ono resorno hrvatsko ministarstvo u ovom području. Ista je usklađena s Ekonomskim programom Republike Hrvatske 2013. s ciljem jačanja poduzetničkog potencijala i unapređenja kulture poduzetništva (MINPO, 2013).

Osim što sadržajno ovaj dokument obuhvaća analizu stanja i potencijala, on iznosi vodeće strateške ciljeve koji će doprinijeti realizaciji vizije, a misli se na konkurentno i ravnomjerno razvijeno malo gospodarstvo Hrvatske koje se temelji na rastućem broju uspješnih poslovnih subjekata, kontinuiranom povećanju izvoza, visokom stupnju inovativnosti, kvalitetno obrazovanom i fleksibilnom menadžmentu, inovativnom proizvodnom procesu, povoljnom poslovnom okruženju i olakšanom pristupu

financijskim i ostalim instrumentima kako bi se održale povoljne stope rasta te dostigli najviši EU standardi (MINPO, 2013: 3).

Namjera ove Strategije je uspješno se pripremiti za izazove suvremenoga doba i usmjeriti se prema rastu BDP-a po stanovniku u razdoblju kojim vlada međunarodna praksa štednje kojom se nastoji kontrolirati deficit javnih financija i odgovoriti na negativne učinke svjetske ekonomske krize koja je značajno unazadila razvoj poduzetništva u Hrvatskoj.

U okviru ovoga dokumenta navodi se da je sektor maloga gospodarstva u Hrvatskoj potpuno usklađen s onim na razini Europske unije. S ciljem dostizanja povoljnije poduzetničke strukture i bližeg stupnja razvoja onom na području Europske unije definirani su sljedeći strateški ciljevi i smjernice (MINPO, 2013):

1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti – unapređenje ekonomske uspješnosti maloga gospodarstva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti putem većih ulaganja u istraživanje i razvoj, veće razine inovativnosti i izvozne orijentiranosti te razvojem poslovnih mreža i povezanosti;
2. Unapređenje pristupa financiranju – razvoj financijskih mogućnosti i ukidanje financijskog jaza;
3. Promocija poduzetništva – pružanje podrške osnivanju novih poduzeća, rast broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje istima daju podršku s ciljem ravnomjernog i uravnoteženog regionalnog i inog razvoja Hrvatske;
4. Poboljšanje poduzetničkih vještina – pružanje potpore većem razvoju maloga gospodarstva jačanjem njihove uprave, uvođenjem i aktiviranjem većeg broja visokoobrazovanih i kvalificiranih zaposlenika te promicanjem cjeloživotnog učenja;
5. Poboljšanje poslovnog okruženja – nadogradnja realiziranog napretka ukidanjem administrativnih opterećenja i pojednostavljenjem poslovanja.

Pored navedenih ciljeva i smjernica za njihovu realizaciju, jasno je istaknuto kako je presudno uspostaviti sustav kontrole i nadzora njezina izvršenja i razvoja poduzetništva u Hrvatskoj, a s ciljem kvantificiranja i praćenja učinaka, usmjeravanja daljnjeg razvoja i mjerenja ostvarenih rezultata.

Osim ovoga dokumenta treba spomenuti i Program dodjele državnih potpora HAMAG-BICRO-a koji se odnosi na unapređenje sustava financiranja i financijske potpore. Osim njega, poduzetništvo se uređuje, regulira i potiče dokumentima koji se donose na regionalnoj i lokalnoj razini, a usklađeni su s nacionalnom Strategijom i doprinose njezinoj realizaciji.

U okviru zakonodavnog okvira, izdvajaju se sljedeći zakoni i ostali podzakonski akti (HAMAG-BICRO, 2017; Narodne novine, 2017):

- Zakon o poticanju razvoja maloga gospodarstva (NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13, 121/16);
- Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13, 114/13, 41/14);
- Zakon o državnim potporama (NN 47/14);
- Zakon o obrtu (NN 77/93, 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07, 79/07, 40/10, 143/13);
- Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15);
- Uredba Komisije EU br. 651/2014;
- Uredba Komisije EU br. 1407/2013;
- Smjernice o regionalnim potporama 2014.-2020.;
- Okvir za državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije;
- Preporuka Europske komisije 2003/361/EC iz 2003. godine.

Ovime se potvrđuje kompleksnost zakonske regulative, kao i učestalost njezine izmjene i dopune. Smatra se da je to do sada uvelike utjecalo na nesigurnost poslovanja, nezainteresiranost građana za poduzimanjem poduzetničke aktivnosti, usporavanje razvoja, veće troškove poslovanja i ostale negativne učinke o kojima je u prethodnom poglavlju bilo riječi.

Detaljnije o nacionalnom sustavu potpora poduzetništvu u Hrvatskoj slijedi u nastavku, kao zasebnom području ove problematike.

3.2. Nacionalni sustav potpora

Kao što je i istaknuto, resorno ministarstvo u ovome području je Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta (MINGO), a ono je odgovorno za osiguranje odgovarajućeg zakonskog okvira i oblikovanje politika za pružanje potpora ovome sektoru. U njegovoj nadležnosti je i HAMAG INVEST, agencija za provedbu politika i investicija u malo gospodarstvo (MINPO, 2013).

Pored navedenih, institucionalni okvir čine ostala ministarstva te tijela poduzetničkih potpornih institucija koje izravno utječu na poslovanje poduzetnika. Pri tome se misli na Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo turizma, HAMAG-BICRO i ostale.

Potporu malim poduzetnicima pružaju i pravne osobe s javnim ovlastima, a misli se na Hrvatsku gospodarsku komoru, Hrvatsku obrtničku komoru, Hrvatsku udrugu poslodavaca, Hrvatski savez zadruga, Hrvatsku banku za obnovu i razvoj te ostala tijela.

Osim navedenih, važno je izdvojiti i ostale potporne institucije poput razvojnih agencija, poduzetničkih centara, poslovnih inkubatora, poslovnih parkova i ostalih, a svi oni zajedno čine poduzetničku infrastrukturu u Hrvatskoj, o kojoj se detaljnije raspravlja u narednom poglavlju ovoga rada.

Tijekom 2010. godine, za potrebe izrade spomenute Strategije, izrađena je sveobuhvatna analiza nacionalnog sustava potpora. Ona je ukazala na sljedeće podatke:

- 88 poduzetničkih potpornih institucija – 21 regionalna razvojna agencija, 10 lokalnih razvojnih agencija, 16 poduzetničkih inkubatora, 6 tehnoloških parkova, 35 poduzetničkih centara;
- oko 700 zaposlenih ljudi u potpornim institucijama – 35% u razvojnim agencijama, 31% u poduzetničkim centrima, 22% u poduzetničkim inkubatorima i 12% u tehnološkim parkovima;
- poduzetnički inkubatori i tehnološki parkovi prostiru se na oko 110 tisuća četvornih metara - 84% u inkubatorima, a ostalih 16% u tehnološkim parkovima;

- tehnološki parkovi objedinjuju 124 poduzeća koja imaju ukupno oko 600 zaposlenika;
- poduzetnički inkubatori imaju 372 poduzeća i 1 296 zaposlenika.

Od strane navedenih institucija, potpora se pruža u obliku savjetovanja, izobrazbe i usavršavanja, potpora pri uvođenju nove tehnologije i oblika upravljanja, pomoći pri izradi projektnih prijava i osiguranja lokacije za razvoj.

Pregled sustava potpora namijenjenog za unapređenje poduzetničkih zona odnosi se na (Narodne novine, 2017):

- Infrastrukturne potpore – izgradnja energetske, komunalne, prometne i komunikacijske infrastrukture u poduzetničkoj zoni;
- Potpore za jačanje konkurentnosti – potpore za izlazak na nova, međunarodno ciljna tržišta i privlačenje investitora;
- Potpore za jačanje poduzetničkih kompetencija – edukacija i unapređenje vještina.

Vidljivo je da se nacionalni sustav potpora poduzetničke infrastrukture usmjerava prema unapređenju infrastrukture, ali i ostalih inputa za rad poput znanja i vještina. Pored toga, posebno se nastoji unaprijediti i konkurentnost te problematika investiranja.

Sustav potpora koji je namijenjen potpornim institucijama, a koje se detaljnije obrađuju u nastavku, odnosi se na potpore za pripremu projekata, jačanje kapaciteta (izgradnja, opremanje, rekonstrukcija infrastrukture), podizanje kvalitete usluge i jačanje poduzetničkih kompetencija (Narodne novine, 2017).

Može se zaključiti kako je svrha ovih potpora unaprijediti razvoj poduzetništva, a time i nacionalnog gospodarstva, osigurati ravnomjeran regionalni razvoj, promicati jednaki tretman na nacionalnom teritoriju te promicati važnost i provedbu projekata u raznim sferama poslovanja.

Smatra se da postojeći sustav potpora nije adekvatno prilagođen potrebama poduzeća ovisno o fazi njihova rasta i da se ne provodi adekvatan sustav pomoći sukladno tome. Nadalje, veći naglasak treba postaviti na potporu u području marketinških aktivnosti, sustava upravljanja kvalitetom, prava na intelektualno vlasništvo, razvoja klastera i slično. Takvom praksom zadovoljile bi se potrebe nacionalnog poduzetništva, ali i suvremenoga doba te uvjeta poslovanja.

Osobito je važno unaprijediti upravljačke sposobnosti poduzetnika u smislu strateškog planiranja i inovativnosti, što će utjecati i na samu kvalitetu nastupa na tržištu, uspješnost konkuriranja i efikasnost poslovanja. Također, važno je potaknuti zapošljavanje dodatnog ljudskog potencijala kako bi sve navedeno bilo u praksi i izvedivo, a također provoditi prikladan sustav kontrole i nadzora.

U posljednjih nekoliko godina može se govoriti o konkretnim pomacima u okviru razvoja nacionalnog sustava potpora poduzetništvu. U tom smislu misli se na sve veći broj strategija, programa i projekata kojima se promiču mnogi aspekti u okviru ove problematike, a shodno međunarodnim praksama i potrebama suvremenoga doba.

U današnjici postoji sve veći broj aktivnosti kojima se nastoji unaprijediti problematika istraživanja i razvoja, a u okviru toga i suradnja istraživačke zajednice i poslovnog sektora. U tom kontekstu nastoje se stvoriti mladi, visokoobrazovani ljudi s poduzetničkim kompetencijama koji će potaknuti slabu inovativnost hrvatskog poduzetništva.

O financijskoj potpori HAMAG-BICRO-a već je bilo riječi. On je proveo također već šesti po redu krug Programa provjere inovativnog koncepta kojima se nastoji osigurati komercijalizacija inovativnih rješenja i dostignuća najuspješnijih poduzeća u Hrvatskoj. Pri tome se dodjeljuju bespovratna financijska sredstva za financiranje tehničke izvedivosti, provjere i zaštite intelektualnog vlasništva, izrade funkcionalnog prototipa i ostaloga (Slijepčević, 2016).

Bespovratnoj dodjeli financijskih sredstava uvelike je doprinijelo članstvo Hrvatske u Europskoj uniji pa joj je trenutno na raspolaganju značajan udio sredstava u okviru

Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova. U okviru istih, osobito je važno izdvojiti Operativni program Konkurentnost i kohezija iz kojega su dodijeljena bespovratna sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj u ukupnom iznosu od 22 800 milijuna kuna novoosnovanim mikro, malim i srednjim poduzećima tijekom 2016. godine (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2017). Ovo je tek dio konkretnih programa financijske pomoći.

Među ostalim dokumentima treba spomenuti Strategiju pametne specijalizacije za razdoblje 2016.-2020., kao preduvjet za povlačenje sredstva iz ESI fondova za Tematski cilj 1 (jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija). Svrha istoga je unapređenje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva putem znanstvene izvrsnosti, istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija. Sredstva se također ulažu i u zdravlje ljudi te kvalitetu života, energiju i održivi okoliš, promet i mobilnost te sigurnost i bioekonomiju.

Tu su i poticaji županijskih i lokalnih potpornih institucija, aktivnost Hrvatske banke za obnovu i razvoj u smislu smanjenja kamatnih stopa za mikropoduzetništvo (suradnja s Europskim investicijskim fondom i Europskom unijom) te ostalo (Slijepčević, 2016).

Shodno navedenom, kada se govori o sustavu potpore poduzetništva u Hrvatskoj, ispravnije je govoriti o nacionalnom, ali i sustavu Europske unije. To se potvrđuje njezinim enormnim angažmanom koji se očituje kroz Europske strukturne i investicijske fondove, brojne projekte, nagrade za uspješnost i izvrsnost, suradnju s nacionalnim institucijama i tijelima te redom dalje.

4. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U HRVATSKOJ

U okviru ovoga poglavlja daje se detaljnija analiza poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj, što i biva središnja tema ovoga rada. Prvenstveno se predstavlja Jedinствeni registar poduzetničke infrastrukture, nakon čega slijedi obrada poduzetničkih zona i potpornih institucija kao elemenata iste.

4.1. Jedinствeni registar poduzetničke infrastrukture

Nacionalnim zakonom utvrđena je obveza i potreba za osnivanjem Jedinственог регистра poduzetničke infrastrukture, a riječ je zapravo o sistematiziranoj bazi podataka u svezi ove problematike. Ona se vodi u Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, koje ujedno biva nadležno ministarstvo Hrvatske za poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije (Središnji državni portal, 2017).

Svrha ovoga registra zapravo je evidentirati, nadopunjavati i javno objavlјivati podatke o subjektima poduzetničke infrastrukture na nacionalnom teritoriju, a koji su korisnici potpora, poticajnih mjera, darovnica ili povlastica, odnosno koji iste namjeravaju koristiti u ove svrhe (MINGO, 2017).

Isti je uređen i definiran Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/2013) i Naputkom za izradu i način korištenja Jedinственог регистра poduzetničke infrastrukture (NN 123/2013). Spomenuti Zakon u potpunosti definira, specificira i uređuje generalnu problematiku u svezi poduzetničke infrastrukture, dok je cilj Naputka utvrditi jedinstvenu metodologiju izrade i nadopune istoga, a time osigurati cjelovito evidentiranje poslovnih subjekata u Hrvatskoj.

Subjekti koji bivaju dio poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj, obvezni su upisati se u registar po dobivanju akta o osnivanju. To je ujedno i preduvjet za korištenje svih oblika financijskih potpora pa su koristi obostrane.

Rezultat navedenih aktivnosti je postojanje Jedinственог регистра poduzetničke infrastrukture i pripadajuće mrežne stranice (<http://reg.mingo.hr/pi/public/>). Pregled

se vrši prema vrsti poduzetničke infrastrukture, pripadajućoj županiji i abecednim redom. Posljednjih godina može se uočiti prisutnost određenih problema u okviru spomenutog registra, odnosno njegov zastoj te stoga ne daje cjelovit i iscrpan pregled čitave poduzetničke infrastrukture na teritoriju ove države.

4.2. Poduzetničke zone

Poduzetničke zone predstavljaju infrastrukturno opremljena područja koja su definirana i određena prostornim planovima, a namijenjena su obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, gospodarskih aktivnosti (Središnji državni portal, 2017). Njihova je osnovna karakteristika zajedničko korištenje postojeće infrastrukture i prostora od većeg broja poduzetnika, koji nastoje iskoristiti prednosti ovoga elementa s gledišta racionalizacije poslovanja i korištenja raspoloživih resursa s ostalim korisnicima.

Poduzetničke zone uglavnom su lokalnog obilježja, a svrha im je poticanje gospodarske prednosti i razvoj malog te srednjeg poduzetništva na lokalnoj, a time i nacionalnoj razini. Kao takve predstavljaju svojevrsan projekt Vlade Republike Hrvatske koji za cilj ima unapređenje razvoja malog i srednjeg poduzetništva, kroz osiguranje povoljnosti poduzetnicima pri gradnji poslovnog prostora na infrastrukturno opskrbljenom zemljištu (Lončar, 2008).

U kontekstu infrastrukturne opremljenosti misli se na (Narodne novine, 2017):

- energetska infrastrukturu – struju, plin, javnu rasvjetu i ostale priključke;
- komunalnu infrastrukturu – vodu, odvodnju, kanalizaciju i ostalo;
- prometnu infrastrukturu – pristupne ceste, ceste unutar poduzetničke zone, parkirališta i ostalo;
- komunikacijsku infrastrukturu – telefon, internet, radio, TV.

Razvoj poduzetničkih zona na lokalnim i regionalnim razinama ima za cilj osiguranje ravnomjernog razvoja države i njezina gospodarstva te poticanje zapošljavanja. Prema tome, osim što ovaj element poduzetničke infrastrukture ima pozitivne utjecaje na razvoj poduzetništva, on izravno ili neizravno doprinosi gospodarskom razvoju, regionalno ujednačenom razvoju i unapređenju socijalnog stanja.

U okviru spomenutog Vladinog projekta, nastoji se stimulirati domaća proizvodnja. Cilj ovog pothvata je povećanje broja poduzetničkih zona po županijama (oko 20 u svakoj) i planirati njihovo proširenje u budućnosti, sukladno načelima održivosti. Programom se predviđa korištenje državnog zemljišta ili nekretnina za izgradnju ovih zona ili davanje u najam (bez naknade). U ovu problematiku integrirana su brojna ministarstva, ali i Fond za regionalni razvoj i zapošljavanje, Fond za privatizaciju te Središnji državni ured za raspolaganje imovinom.

4.2.1. Klasifikacija poduzetničkih zona

Poduzetničke zone definiraju se sukladno trima kriterijima, a misli se na veličinu površine, vrstu aktivnosti i intenzitet aktivacije poduzetničke zone.

Veličina iste prije svega je određena važećim Prostornim planom i Odlukom o osnivanju. Ukupna površina odnosi se na sve zemljišne parcele koje su namijenjene poduzetnicima i ukupnu površinu analizirane infrastrukturne opremljenosti.

S obzirom na veličinu zemljišta na kojem se poduzetnička zona prostire, moguće je govoriti o (Narodne novine, 2017):

- Mikro zoni – površina do 10 hektara;
- Maloj zoni – površina od 10 do 50 hektara;
- Srednjoj zoni – površina od 50 do 100 hektara;
- Velikoj zoni – površina veća od 100 hektara.

Osim klasifikacije poduzetničkih zona s obzirom na veličinu, postoji i ona koja kao kriterij uzima vrstu aktivnosti.

Poduzetničke zone dijele se na tri skupine s obzirom na vrstu aktivnosti koja se u njima obavlja. Pri tome postoje sljedeće skupine poduzetničkih zona u Hrvatskoj (Narodne novine, 2017):

- Proizvodno-prerađivačke zone – većinski broj korisnika zone obavlja proizvodno-prerađivačke poduzetničke aktivnosti i u kojima se većinski dio ukupne površine zone koristi u svrhu ovoga poduzetništva;

- Logističko-distribucijske zone – pretežit broj korisnika obavlja ove aktivnosti i pretežit udio površine koristi se u te svrhe (distributivni centri, veletrgovina, skladištenje, transport i slično);
- Uslužno mješovite zone – u ovim zonama većina korisnika obavlja uslužne i servisne aktivnosti, aktivnosti poslovne podrške i slične aktivnosti te se u tu svrhu koristi većinski udio zemljišta na kojem se poduzetnička zona prostire.

Osim ovih vrsta poduzetničkih zona, treba razlikovati i one s obzirom na intenzitet aktivnosti. Pri tome se misli na (Narodne novine, 2017):

- Neaktivne poduzetničke zone – stupanj aktivacije ili popunjenosti aktivnim poduzetnicima iznosi 0%, nakon prve godine od osnutka;
- Zone inicijalne aktivacije – stupanj aktivacije iznosi manje od 33% raspoložive površine;
- Srednje aktivne zone – stupanj aktivacije iznosi od 33% do 66%;
- Potpuno aktivne zone – stupanj aktivacije je jednak ili veći od 66%.

Ovime se potvrđuje kako postoji nekoliko pristupa i kriterija za razvrstavanje poduzetničkih zona u Hrvatskoj. U svakoj županiji postoji barem po jedna od svake navedene vrste, a njihov broj u posljednjih nekoliko godina kontinuirano raste te se nastavak ovoga trenda očekuje i u budućnosti.

4.2.2. Poduzetničke zone u Istarskoj županiji

Svaka županija u Hrvatskoj ima nekoliko poduzetničkih zona koje pripadaju različitim kategorijama. Na primjeru Istarske županije misli se na sljedeće:

- Poduzetnička zona Mazurija – Buje;
- Poduzetnička zona Barban – Barban;
- Poduzetnička zona Mažinjica – Buzet;
- Poduzetnička zona Podberam – Pazin;
- Poduzetnička zona Vidal – Novigrad;
- Industrijska zona Ungarija – Umag;
- Poslovna zona Galižana – Vodnjan;
- Radna zona Štrpe – Brtonigla;

- Poslovna zona Labinci – Kaštelir.

U nastavku poglavlja slijedi analiza potpornih institucija u Hrvatskoj.

4.3. Potporne institucije

Poduzetničke potporne institucije sljedeći su element ili stup poduzetničke infrastrukture u Republici Hrvatskoj. Konkretno je riječ o gospodarskim subjektima čiji je fokus stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja na nacionalnom teritoriju. Oni provode brojne potporne programe u ovom smjeru, a o njima je dijelom već bilo riječi u prethodnim poglavljima. Svi oni imaju za cilj unaprijediti razvoj poduzetništva, zastupati važnost istraživanja i inovacija te promovirati tehnološki razvoj u poslovnom sektoru (Središnji državni portal, 2017). Detaljnija analiza ovih institucija slijedi u nastavku.

4.3.1. Razvojne agencije

U kontekstu ove skupine dionika misli se na lokalne i županijske razvojne agencije koje su specijalizirane u poticanju razvoja određenih djelatnosti. One su suštinski zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj gospodarstva i poduzetništva, poticanje i privlačenje investicija te iniciranje i realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvoja i poduzetništva, a pri tome objedinjuju rad svih gospodarskih subjekata, poduzetničkih institucija i visokoobrazovnih institucija te centara znanja (Središnji državni portal, 2017). U tom smislu djeluju kao poveznica između različitih skupina dionika i imaju osobitu ulogu u promicanju i osiguranju suradnje.

Ovisno o prostornom obuhvatu, ove agencije promiču lokalni, odnosno regionalni razvoj i imaju osobit značaj u reduciranju nacionalnog problema regionalne nejednakosti. One usklađuju isti s usvojenim planovima i strategijama, snagama i potencijalom.

Regionalna razvojna politika Hrvatske do pristupanja Europskoj uniji imala je dva strateška cilja, a to su uravnoteženje gospodarskog razvoja svih regija i maksimizacija učinkovitosti gospodarstva. Ovi ciljevi i dalje su na snazi, no dodatno

se nadopunjuju s ostalim ciljevima koji se promiču na razini Europske unije, a sadržani su u okviru strategije Europa 2020. Pri tome se misli na jačanje ekonomske i socijalne kohezije te minimiziranje razvojnih razlika među regijama. Ovaj cilj nastoji se realizirati u okviru kohezijske politike, točnije Europskog fonda za regionalni razvoj (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2017).

Prema navedenom, daje se zaključiti kako regionalne razvojne agencije u današnjici doprinose nacionalnim koristima, ali i onima na razini Europske unije. Pri tome se njihov značaj dodatno intenzivira. Danas se njihova uloga očituje u:

- identificiranju i prepoznavanju razvojnih mogućnosti;
- realizaciji ciljeva regionalne i ine nacionalne politike, kao i strategije Europa 2020;
- provedbi regionalnog marketinga;
- podršci malim i srednjim poduzećima;
- pomoći u sudjelovanju u razvojnim programima i programima financijske pomoći;
- pripremi i pomoći pri provedbi projekata koji se prijavljuju za brojne EU fondove;
- privlačenju izravnih inozemnih investicija;
- uspostavljanju poduzetničkih zona i inkubatora, tehnoloških parkova i redom dalje;
- uspostavi i provedbi suradnje među ključnim dionicima;
- promicanju razvoja ruralnih područja i sličnome.

Jasno je da su njihove uloge brojne, a osobito se izdvaja promicanje suradnje među dionicima. Smatra se da je to jedan od primarnih uvjeta za unapređenje stanja u Hrvatskoj po pitanju poduzetništva i osiguranja njegova dugoročnog razvoja.

Iste nemaju strogo definirani oblik osnivanja, a mogu biti u državnom, privatnom ili mješovitom vlasništvu. Uglavnom se financiraju javnim prihodima, točnije od strane Vlade i općina.

Pregled razvojnih agencija u Hrvatskoj slijedi u nastavku (Tablica 8.).

Tablica 8. Lokalne i regionalne razvojne agencije u Hrvatskoj

LOKALNE RAZVOJNE AGENCIJE	REGIONALNE RAZVOJNE AGENCIJE
<ul style="list-style-type: none"> • Razvojna agencija SJEVER-DAN • Razvojna agencija Čazma • Lokalna razvojna agencija Poslovni park Bjelovar Lora • Razvojna agencija grada Slavonskog Broda • Razvojna agencija Vukovar • Razvojna agencija grada Dubrovnika Dura • Razvojna agencija grada Čakovca Čakra • Razvojna agencija Zagreb – TPZ • Agencija za razvoj i investicije grada Vinkovaca VIA • Sisak projekti • Petrinjska razvojna agencija Petra • Lokalna razvojna agencija Pins • Industrijski park Nova Gradiška • Ustanova za razvoj grada Senja • Korčulanska razvojna agencija Kora • Lokalna razvojna agencija Vjeverica • Vira – Višnjanska razvojna agencija • Našička razvojna agencija Nara • Razvojna agencija Mrav • Otočka razvojna agencija • Agencija za održivi razvoj općine Antunovac • Razvojni centar Daruvar • Udruga Inovacijsko-poduzetnički centar • Expletus za trgovinu i usluge, putnička agencija • Lipička razvojna agencija Lira 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagorska razvojna agencija Zara d.o.o • Razvojna agencija Sisačko-moslavačke ž. Simora • Razvojna agencija Karlovačke županije – Karla • Agencija za razvoj Varaždinske županije Azra • Pora Razvojna agencija Podravine i Prigorja • Regionalna razvojna agencija Bjelovarsko-bilogorske županije • Regionalna razvojna agencija Porin • Razvojna agencija Ličko-senjske županije Lira • Vidra – Agencija za razvoj Virovitičko-podravске županije • Regionalna razvojna agencija Požeško-slavonske županije • Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje • Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije • Agencija za razvoj Vukovarsko-srijemske ž. Hrast • Istarska razvojna agencija IDA • Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije Dunea • Regionalna razvojna agencija Međimurje Redea • Regionalna razvojna agencija Zagrebačke županije d.o.o. za promicanje regionalnog razvoja • CTR d.o.o. – Razvojna agencija Brodsko-posavske županije • Javna ustanova Rera S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije • Centar za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka • Međimurska energetska agencija • Regionalna energetska agencija Sjever • Rea Kvarner, Regionalna energetska agencija Primorsko-goranske županije • Regionalna energetska agencija sjeverozapadne Hrvatske • Agencija za razvoj Zadarske županije Zadra Nova • Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije

Izvor: Izrada autora prema: MINPO (2017.) Razvojne agencije. Dostupno na:

<http://poduzetnistvo.gov.hr/arhiva/stranice/poduzetnicke-potporne-institucije/razvojne-agencije/149> (19.06.2017.)

Vidljivo je da na teritoriju Hrvatske djeluje značajni broj razvojnih agencija, od kojih su neke lokalnog, a neke regionalnog karaktera. Osobito je značajna njihova međusobna suradnja (lokalno-regionalna i međuregionalna) kao i suradnja s ostalim dionicima.

Istarska razvojna agencija (IDA) predstavlja nezaobilazan čimbenik razvoja gospodarstva Istarske županije. Osnovana je 1999. godine, a njezini osnivači su Istarska županija, Grad Buje, Grad Buzet, Grad Labin, Grad Novigrad, Grad Pazin, Grad Poreč, Grad Pula, Grad Rovinj, Grad Umag i Grad Vodnjan (IDA, 2017).

IDA djeluje kao dinamična, fleksibilna, inovativna razvojna agencija, koja je orijentirana na razvoj Istarske županije kao gospodarski konkurentne regije visokog životnog standarda. Njezina današnja uloga očituje se kroz (IDA, 2017):

- pružanje financijske podrške putem kreditnih linija i jamstvenog fonda;
- provođenje obrazovnih programa za privatni i javni sektor;
- razvijanje poduzetničke infrastrukture djelovanjem poduzetničkog i tehnološkog inkubatora te poduzetničkim zonama;
- ulaganje u istraživanje i razvoj;
- informiranje i savjetovanje poduzetnika, pružanje usluga potencijalnim domaćim i stranim investitorima te provedba različitih međuregionalnih i međunarodnih projekata usmjerenih na stvaranje povoljne poduzetničke klime u Istarskoj županiji.

Ovo su generalne uloge ili funkcije predmetne agencije, a koje se očituju i na primjeru ostalih sličnih agencija u Hrvatskoj, o kojima je bilo riječi.

4.3.2. Poduzetnički centri

Poduzetnički centri odgovorni su za operativno provođenje razvojnih i poticajnih mjera za poduzetništvo na lokalnom i regionalnom području. Kao takvi predstavljaju središta stručne i edukativne pomoći koja je namijenjena upravo ovim dionicima (Središnji državni portal, 2017).

Kao dio ukupne nacionalne poduzetničke infrastrukture, poduzetnički centri služe za cjelovito zadovoljenje heterogenih potreba poduzetnika, a misli se na (Osječko-baranjska županija, 2017):

- promociju;
- opsluživanje informacijama o mogućnostima ulaska u poduzetništvo;
- educiranje o poticajnim mjerama;
- davanje relevantnih savjeta o vođenju poslovanja;
- pružanje pomoći u pripremi poslovnih planova i pružanje ostalih konzultantskih usluga;
- organiziranje seminara i ostalih oblika dodatnog obrazovanja;
- promoviranje suradnje s lokalnom i područnom samoupravom;
- vođenje dijela poslova lokalne samouprave u smislu provedbe projekata;
- povezivanje poduzetnika.

Danas u Hrvatskoj djeluje 31 poduzetnički centar, a među njima su Poduzetnički centar Samobor, Centar za razvoj poduzetništva Grada Novske, Poduzetnički centar i inkubator Pakrac, Centar za poduzetništvo Zagreb, Valpovački poduzetnički centar, Poduzetnički tehnološki inovacijski centar u Ogulinu, Poduzetnički centar Solin te ostali (MINPO, 2017).

4.3.3. Poslovni inkubatori

Poslovni inkubatori vrlo se često istražuju integrirano s poslovnim centrima. Oni su izravno zaduženi za pomoć i davanje podrške poduzetnicima u ranoj fazi razvoja, a pri tome pružaju stručnu, tehničku i edukativnu pomoć u pokretanju konkretnih poduzetničkih projekata.

Prema jednoj od mnogih definicija, poslovni inkubatori su institucije čija je svrha razvoj *start-up* poduzeća (Rice i Matthews, 1995). Prema tome, oni predstavljaju organizirane sustave usluge koja za cilj ima odašiljanje izravne podrške novoosnovanim poduzećima i poduzetnicima početnicima.

Neke od usluga koje se u okviru njih nude jesu (Bošnjak, 2011):

- menadžment savjetovanje;
- pristup financijama;
- tehnička pomoć;
- pristup zajedničkoj opremi u inkubatoru;
- povoljni i fleksibilni zakupi;
- mogućnost proširenja prostora po potrebi.

Važno je istaknuti kako se strukturno poslovni inkubator sastoji od većeg broja manjih poslovnih jedinica koje se, uz povoljnije uvjete, nude poduzetnicima i to većinom početnicima. Upravo je prihod od zakupa najčešći oblik financiranja ovih dionika.

Njihov razvoj na međunarodnoj razini povezan je s razvojem malog i srednjeg poduzetništva te recesijskim i tranzicijskim razdobljima. Njihov značaj očituje se i u korištenju napuštene industrijske infrastrukture i pokretanju *brownfield* investicija za razvoj (Bošnjak, 2011). Osim toga, bivaju izvršno sredstvo promocije poduzetništva.

Jedan od primjera poduzetničkog inkubatora je pulski Izazov. On se prostire na oko 450 m², a sadrži 10 uredskih prostorija i opremljen je kao poslovna jedinica u sklopu Istarske razvojne agencije (IDA, 2017).

Riječ je o svojevrsnom projektu koji je iniciran analizom tržišta i utvrđivanjem potrebe za osiguranjem uvjeta za pokretanje poduzetničkih ideja na lokalnom, regionalnom i nacionalnom području. Isti daje izravnu podršku i samozapošljavanju te reduciranju jednog od najvećih ekonomskih problema u Hrvatskoj, visoke stope nezaposlenosti.

Poduzetnicima se nude uređene i opremljene uredske prostorije po nižoj cijeni najamnine od one tržišne, kao i niz savjetodavnih usluga u prvim godinama pokretanja poduzetničke aktivnosti. Ugovor o korištenju prostora sklapa se na maksimalno tri godine, a osnovna svrha je olakšati pokretanje vlastitog posla, pružiti sve potrebne informacije, usluge i podršku u navedenom.

U IDA-inom poduzetničkom inkubatoru „Izazov“ trenutno djeluju tvrtke (IDA, 2017):

- ARS INŽENJERING j.d.o.o. (djelatnost inženjersko-tehničkih usluga);
- GREENHYPNOTIC d.o.o. (usluge vrtnog dizajna, usluga i turistička agencija);
- Intersoft Technologies d.o.o. (djelatnost informatičkih usluga i usluga u turizmu);
- NEO LAB d.o.o. (djelatnost informatičkih usluga i usluga u turizmu);
- Tranzena j.d.o.o.

U nastavku slijedi analiza poduzetničkih akceleratora.

4.3.4. Poduzetnički akceleratori

Poduzetnički akceleratori, za razliku od prethodnih, pružaju podršku u post-inkubacijskoj fazi ili fazi razvoja te širenja poslovanja poduzetnika, kako na domaćem, tako i na inozemnom tržištu (Središnji državni portal, 2017).

Prema tome, daje se zaključiti kako je njihova funkcija i usluga podjednaka kao i na primjeru poduzetničkih inkubatora, no djeluju u narednoj fazi razvoja poduzetništva.

Trenutno u Hrvatskoj postoje tek 3 poduzetnička akceleratora i to su Poduzetnički akcelerator Split, Poduzetnički inkubator ZIP u Zagrebu i Razvojna agencija Zagreb TPZ (MINPO, 2017).

4.3.5. Poslovni parkovi

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture, poslovni parkovi predstavljaju registrirane pravne osobe s fizičkim prostorima, zemljištem i resursima za smještaj malih, srednjih i velikih poduzetnika na komercijalnoj osnovi s posebnim fokusom na privlačenje domaćih i inozemnih investicija. U tom kontekstu, osim razvojne, njihova funkcija je prvenstveno investicijska (Narodne novine, 2017). Danas u Hrvatskoj postoji tek jedan poslovni park, Zir u Ličko-senjskoj županiji.

4.3.6. Znanstveno-tehnološki parkovi

U Hrvatskoj djeluju 3 znanstveno-tehnološka parka i to (MINPO, 2017):

- Tehnološki park Varaždin – poduzeće za uspostavu inkubacijskog centra za inovativna tehnološka start-up poduzeća, uspostavu mehanizma za unapređenje postojećih tehnoloških inovativnih poduzeća, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca te promjenu percepcije prema inovativnosti kao temelju novoga gospodarstva. Cilj je povezivanje dionika, poticanje transfera znanja i tehnologije, podrška kreativnosti i inovativnosti, unapređenje konkurentnosti, komercijalizacija inovacija i redom dalje;
- Razvojna agencija Zagreb TPZ – prvi tehnološki park, poduzetnički inkubator za visoke tehnologije koji je osnovan 1994. godine u okviru koncerna Končar. Danas djeluje kao podružnica Zagrebačkog holdinga. On pomaže poduzetnicima u realizaciji poduzetničkih inicijativa u početnoj fazi razvoja i fazi rasta. Nudi svu stručnu pomoć, koristi slobodne proizvodne i uredske kapacitete te izvore financiranja;
- STEP RI Znanstveno-tehnološki park Sveučilišta u Rijeci – predstavlja optimalno okruženje za kompetitivne tvrtke jer pruža smještajne kapacitete koji su integrirani s paketom poslovne podrške. Ova potporna institucija usmjerena je na poticanje poduzetništva koje se temelji na znanju i novim tehnologijama.

Svrha njihova osnivanja je komercijalizacija znanstvenih rezultata i poticanje suradnje znanstvenika i gospodarstvenika (Narodne novine, 2017). U tom kontekstu, oni pretvaraju ideju u komercijalizirano dobro i unapređuju suradnju obrazovnih institucija i nositelja s poslovnim subjektima.

Može se uočiti pojava Razvojne agencije Zagreb TPZ u okviru nekoliko oblika potpornih institucija. Razlog tome je što su sve dosadašnje djelatnosti koje je obavljao Tehnološki park proširile djelatnostima Razvojne agencije, a koja obavlja i poslove jamstvene agencije, poduzetničkog akceleratora te centra za razvojne projekte.

4.3.7. Centri kompetencije

Centri kompetencije imaju za cilj provedbu istraživačkih projekata razvojnog ili proizvodnog karaktera i razvoj kompetencija u pojedinim područjima, a s kojim drugi poslovni subjekti mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja u svrhu jačanja pojedinih industrijskih grana (Središnji državni portal, 2017).

Hrvatska ima 4 ovakva centra, a to su Centar kompetencije za kreativne usluge u Slavenskom Brodu, Metris u Puli, Cepor u Zagrebu i Interligo u Splitu (MINPO, 2017).

Ustanova Centar za istraživanje materijala Istarske županije djeluje od 2014. godine, a osnovana je od strane Istarske županije i Istarske razvojne agencije (IDA) d.o.o. Raspolaže s vrhunskom analitičkom opremom u kemijskim, mehaničkim i biotehničkim laboratorijima, koji su opremljeni optičkim emisijskim spektrometrom s GDS načinom pobude, pretražnim elektronskim mikroskopom s emisijom polja, metalografskim mikroskopom, optičkim stereomikroskopom, računalnom radnom stanicom i softwareom za numeričku analizu metodom konačnih elemenata, uređajem za mjerenje tvrdoće, Charpy njihovom te nizom uređaja za analizu bioloških uzoraka i uzoraka hrane (Metris, 2017).

Sva oprema namijenjena je analizi metala i ostalih čvrstih materijala, a koristi arheolozi, reastauratori i konzervatori te ostalim dionicima.

Metris nudi usluge ispitivanja kvalitete proizvoda i materijala, a u svrhu stvaranja novih proizvoda ili unapređenja postojećih, kao i za razvoj inovativnih ideja te istraživanja i razvoja za potrebe privatnog i javnog sektora (Metris, 2017).

Prema tome, svrha njegova djelovanja je poticanje tehnološkog razvoja, kao i razvoja inovacija te unapređenje suradnje u provedbi projekata i programa na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

5. KRITIČKI OSVRT

Slijedom provedenoga istraživanja, smatra se logičnim kritički se osvrnuti na stanje poduzetništva u Hrvatskoj i problematiku poduzetničke infrastrukture. U okviru navedenoga izrađuje se i SWOT analiza poduzetničke infrastrukture koja biva temelj budućih preporuka i smjernica za unapređenje postojećeg stanja.

5.1. SWOT analiza

U nastavku slijedi pregled SWOT analize poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj (Tablica 9.).

Tablica 9. SWOT analiza poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj

SNAGE <ul style="list-style-type: none">• heterogena resursna osnova• kvalitetna infrastrukturna opremljenost• razvijena svijest o važnosti razvoja poduzetništva• začeci konkretnije suradnje među dionicima• angažman u daljnjem razvoju poduzetničke infrastrukture• provedba konkretnih projekata• praćenje međunarodnih trendova i praksi• orijentacija ka daljnjem održivom razvoju i poslovanju	SLABOSTI <ul style="list-style-type: none">• neadekvatan sustav informiranja• nedostatna razina suradnje• koncentracija u urbanim središtima• zanemarenost ruralnih područja• nedostatak financijskih sredstava• nezainteresiranost pojedinih dionika• kompleksan regulatorni okvir• nepovoljna investicijska klima• niska razina inovativnosti
PRILIKE <ul style="list-style-type: none">• daljnji ujednačeni razvoj• unapređenje kvalitete i konkurentnosti• podrška daljnjem održivom razvoju poduzetništva• iskorištavanje postojećih potencijala• koristi za sve dionike• poticanje regionalnog razvoja	PRIJETNJE <ul style="list-style-type: none">• produbljivanje razlika u razini razvijenosti pojedinih dijelova Hrvatske• neuspješni pothvati, tj. propast poduzetnika• stvaranje prepreka daljnjem razvoju• ekonomska i socijalna kriza• neiskorištavanje prilika i neopravdano korištenje resursne osnove

Izvor: Izrada autora.

Na temelju navedene SWOT analize, kao i prethodnog istraživanja u svezi ove tematike, daje se zaključiti kako Hrvatska raspolaže sa zavidnim potencijalom koji se prvenstveno odražava kroz njezine snage. Međutim, veliko ograničenje budućem razvoju čine slabosti koje se identificiraju u okviru hrvatskog poduzetništva, a posebice se misli na malo i srednje poduzetništvo. Vjeruje se kako ono biva značajan generator pozitivnih ekonomskih učinaka, no ono još uvijek nije dostatno razvijeno.

Prilike u kontekstu budućeg razvoja su brojne, a generalno je moguće govoriti o dugoročnom, održivom razvoju koji će utjecati na pozitivne ekonomske, ali i socijalne učinke. Ukoliko se ne primijeni prikladna strategija razvoja poduzetništva u Hrvatskoj, a koja će biti podržana institucionalnim okvirom i istraženom poduzetničkom infrastrukturom, moguće je očekivati čitav niz ozbiljnih prijetnji. U slučaju njihove pojavnosti i ekspanzije, posljedice bi bile vrlo ozbiljne i dugoročne.

Slijedom navedenog, poziva se na urgentne pomake i aktivnosti, odnosno konkretne strukturne reforme kojima će se maksimizirati prilike i minimizirati prijetnje iz okruženja. Detaljnije o tome slijedi u nastavku rada.

5.2. Osvrt autora

U današnjici poduzetništvo biva vodeći generator ekonomskog razvoja svih zemalja, neovisno o njihovim obilježjima, ali i pripadajućih društava. Prema tome, opravdan je sve veći interes ekonomista i ostalih znanstvenika prema njegovu istraživanju, praćenju i poticanju, u kontekstu dugoročnog i održivog razvoja.

Kako bi razvoj poduzetništva bio moguć, važno je osigurati postojanje i funkcioniranje adekvatne poduzetničke infrastrukture koja će biti prvenstveno podrška ovome procesu, ali će istovremeno doprinositi i ostalim segmentima.

Poduzetnička infrastruktura u Hrvatskoj prilično je razvijena, a vjeruje se da će se nastaviti razvijati i nadopunjavati i u budućnosti. Vodeća kritika koja joj se upućuje očituje se u nedostatnoj razini suradnje između ovih institucija i ostalih dionika, ali i koncentracija iste na području većih gradova. Pri tome se zapravo ukazuje na

problematiku zanemarivanja razvoja poduzetništva u ostalim dijelovima Hrvatske koji također raspolažu sa zavidnim razvojnim potencijalom.

Institucije poduzetničke infrastrukture imaju niz funkcija, a one se razlikuju s obzirom na vrstu tih institucija. Uglavnom je moguće govoriti da one doprinose većoj informiranosti dionika, poticanju razmjene znanja i iskustva, unapređenju cjeloživotnog obrazovanja, promicanju značaja poduzetništva i važnosti suradnje među dionicima. Poseban fokus one postavljaju na problematiku kreativnosti i inovativnosti te komercijalizacije inovacija.

Neki od vodećih problema kojima se bave i ove institucije jesu:

- birokracija i administracija;
- nesigurnost poslovanja;
- neadekvatan sustav nacionalnih potpora;
- nepostojanje dostatne razine suradnje među dionicima;
- loša investicijska klima;
- slaba razina inovativnosti i ostalo.

Njihov angažman usmjeren je na reduciranje i otklanjanje ovih problema u svrhu uspješnijeg razvoja poduzetništva generalno.

Prema tome, svrha poduzetničke infrastrukture je pružanje cjelovite podrške razvoju poduzetništva u Hrvatskoj putem unapređenja navedenih kritičnih područja. Poseban imperativ postavlja se na obrazovanje i usavršavanje, informiranje, suradnju, financiranje i održivi razvoj. Riječ je o multifunkcionalnom djelovanju iste čime se opravdava njezin presudni značaj kada je riječ o uspostavi stabilnog poduzetništva i osiguranju održivog te dugoročnog razvoja.

Heterogenost hrvatske poduzetničke infrastrukture potvrđuje ozbiljne napore koji se ulažu u davanje podrške razvoju poduzetništva kao jednog od važnijih područja u okviru nacionalnog gospodarstva, ali i šire. Od konkretnih preporuka za unapređenje današnje situacije izdvaja se pravilnija teritorijalna distribucija iste, veća razina umrežavanja, poticanje investicijskih ciklusa i redom dalje.

6. ZAKLJUČAK

Poduzetništvo se definira na brojne načine, no u suvremeno doba značajno je važnije, pored njegova definiranja, pojmiti konkretne gospodarske, društvene i ine učinke koje ono polučuje. Upravo iz toga proizlazi njegov sve veći značaj, kao i rastući interes dionika za promicanjem razvoja poduzetništva generalno.

U javnosti i struci sve se više naglašava da je poduzetništvo vodeći generator razvoja nacionalnog gospodarstva, a pri tome se imperativ postavlja upravo na malo i srednje poduzetništvo. Ono biva vrlo dinamično, fleksibilno i osobito značajno u poticanju zapošljavanja, unapređenju inovativnosti i redom dalje.

Hrvatska ima vrlo sličnu strukturu poduzetništva, s obzirom na veličinu, kao što je i ona na razini Europske unije pa i šire. Pri tome malo i srednje poduzetništvo bilježi preko 99% ukupnog nacionalnog poduzetništva. Postojećoj strukturi pojedini znanstvenici i stručnjaci upućuju kritike i zagovaraju razvoj većih poduzeća, dok većina smatra kako ova struktura pogoduje mnogočemu. Pri tome se misli na jednostavniju prilagodbu izazovima suvremenoga doba, poticanje zapošljavanja, privlačenje investicija i promicanje inovativnih rješenja.

Postojeće stanje nacionalnog poduzetništva, a pri tome se u najvećoj mjeri misli na makro okruženje u Hrvatskoj, biva okarakterizirano nizom negativnih obilježja, koja upućuju na potrebu za urgentnim aktivnostima i unapređenjem postojećeg stanja. Nepovoljno stanje rezultat je brojnih uzroka poput povijesnih zbivanja na ovome teritoriju, nedovoljnog angažmana i participacije vodećih dionika, neadekvatnog sustava informiranja šire javnosti, nepostojanja prikladnog sustava financijske podrške i redom dalje. Sve to izravno i osobito negativno utječe na poslovanje i razvoj poduzetnika u Hrvatskoj. Prema tome, za unapređenje trenutne situacije važno je provesti čitav niz promjena, a u tom kontekstu moguće je govoriti o potrebi reforme poduzetništva u Hrvatskoj.

Iako na nacionalnom teritoriju postoje mnogi državni i ini dionici koji su usmjereni na reguliranje poduzetništva, reduciranje problema s kojima se ono susreće i

unapređenje razvoja, vodeći značaj pridaje se nositeljima poduzetničke infrastrukture. U tom kontekstu misli se na poduzetničke zone i potporne institucije.

Ista je regulirana Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture, a pregled svih dionika unutar iste sadržan je u Jedinственном registru poduzetničke infrastrukture koji je javno objavljen.

Cilj, odnosno svrha poduzetničke infrastrukture je jačanje hrvatskog gospodarstva planiranjem i pravovremenom izgradnjom iste, brži rast poduzetništva, povećanja investicija te otvaranje novih radnih mjesta unutar područja na kojem se poduzetnička infrastruktura planira, odnosno gradi. Ona je tu da regulira i pomaže u stvaranju poduzetničke klime.

Postojeća poduzetnička infrastruktura vrlo je heterogena i brojna. Međutim, uočava se pretežita koncentracija iste u području Grada Zagreba i ostalih većih gradova Hrvatske. Prema tome, smatra se da je istu važno prostorno rasporediti na način da potiče razvoj poduzetništva u svim dijelovima Hrvatske, a time djeluje i s ciljem unapređenja regionalne jednakosti. Pored toga, evidentna je prevlast pojedinih elemenata, dok na primjer poduzetnički i znanstveno-tehnološki parkovi bivaju zastupljeni u daleko manjoj mjeri. Stoga, osim prostorne distribucije, treba unaprijediti i uskladiti brojnost pojedinih elemenata ili dionika iste.

Osobit fokus u budućnosti treba usmjeriti na nacionalni sustav potpora s obzirom da se smatra da on nije adekvatno prilagođen postojećem stanju i potrebama poduzetništva. Isti je važno rasporediti sukladno pojedinim fazama razvoja i realnim potrebama koje će se identificirati opsežnim i detaljnim istraživanjima.

Smatra se da razvoj poduzetništva, a time i gospodarstva te hrvatskog društva biva uvelike determiniran kvalitetom i funkcionalnošću poduzetničke infrastrukture pa je za opću dobrobit i nacionalno blagostanje istu važno kontinuirano unapređivati, poticati i razvijati.

LITERATURA

Popis knjiga:

1. Kolaković, M. (2006.) *Poduzetništvo u ekonomiji znanja*. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o.
2. Rice, M.P. i Matthews J.B. (1995.) *Growing New Ventures - Creating New Jobs: Principles and Practices of Successful Business Incubation*. Westport. CT: Quorum Books

Popis članaka:

1. Bošnjak, S. (2011.) Poslovni inkubatori kao generatori razvoja poduzetništva. *Praktični menadžment*. Vol. 2. br. 3. str. 53-56.
2. Lončar, J. (2008.) Industrijske, slobodne i poslovne zone – pojam, značenje i faktori lokacije. *Geoadria*. 13/2 (2008). str. 187-206.

Popis internet izvora:

1. CEPOR (2016.) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2015*. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2016/06/Cepor-izvjesce-2015-HR.pdf> (28.05.2017.), str. 13-23.
2. CEPOR (2017.) *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016*. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf> (28.05.2017.), str. 11-18.
3. Europski strukturni i investicijski fondovi (2017.) *EU fondovi*. Dostupno na: <http://www.strukturnifondovi.hr/eu-fondovi> (11.06.2017.)
4. GEM (2017.) *Report 2016/17*. Dostupno na: <http://www.gemconsortium.org/report> (31.05.2017.)
5. HAMAG-BICRO (2017.) *Strategije i zakonodavni okvir*. Dostupno na: <http://www.hamagbicro.hr/potpore/zakonodavni-okvir/> (07.06.2017.)
6. IDA (2017.) *O nama*. Dostupno na: <http://www.ida.hr/index.php?id=32&L=1A%3D0> (04.08.2017.)
7. IDA (2017.) *Poduzetnički inkubator*. Dostupno na: <http://www.ida.hr/index.php?id=26> (04.08.2017.)

8. Metris (2017.) *O nama.* Dostupno na: <http://www.centarmetris.hr/index.php?id=37> (24.06.2017.)
9. MINGO (2017.) *Pregled poduzetničke infrastrukture.* Dostupno na: <http://reg.mingo.hr/pi/public/#> (15.06.2017.)
10. MINPO (2013.) *Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013.-2020.* Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf> (07.06.2017.)
11. MINPO (2017.) *Poduzetničke potporne institucije.* Dostupno na: <https://poduzetnistvo.gov.hr/arhiva/stranice/poduzetnicke-potporne-institucije/148> (19.06.2017.)
12. Narodne novine (2015.) *Zakon o računovodstvu.* Dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html (12.09.2017.)
13. Narodne novine (2017.) *Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture.* Dostupno na: <http://www.zakon.hr/z/652/Zakon-o-unapre%C4%91enju-poduzetni%C4%8Dke-infrastrukture> (10.06.2017.)
14. Narodne novine (2017.) *Zakoni po abecedi.* Dostupno na: <http://www.zakon.hr/search.htm?svi=true> (07.06.2017.)
15. Osječko-baranjska županija (2017.) *Poduzetnički centri.* Dostupno na: <http://www.obz.hr/hr/index.php?tekst=468> (21.06.2017.)
16. Singer, S. et al. (2017.) *Što čini Hrvatsku (ne)poduzetničkom zemljom?* Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2017/05/GEM2016-FINAL-za-web.pdf> (03.06.2017.), str. 56.
17. Slijepčević, M. (2016.) *Pojednostavljenje regulatornog okvira za poduzetništvo.* Dostupno na: <http://www.mirakul.hr teme/poduzetnistvo/pojednostavljenje-regulatornog-okvira-za-poduzetnistvo/> (11.06.2017.)
18. Središnji državni portal (2017.) *Poduzetnička infrastruktura.* Dostupno na: <http://gov.hr/moja-uprava/poslovanje/pokretanje-poslovanja/poduzetnicka-infrastruktura/1842> (15.06.2017.)

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. TEA indeks u Hrvatskoj 2010.-2016. godine i usporedba sa svjetskim prosjekom.....	7
---	---

POPIS SLIKA

Slika 1. Poduzetnički ekosustav u Hrvatskoj i usporedba s onim na razini Europske unije i gospodarstava koja se temelje na efikasnosti u 2016. godini.....	10
--	----

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kriteriji za razvrstavanje poduzetništva u Republici Hrvatskoj	2
Tablica 2. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu u Hrvatskoj (2011.-2015.)	3
Tablica 3. Analiza zaposlenosti, prihoda i izvoza u Hrvatskoj prema veličini poduzeća od 2013. do 2015. godine	4
Tablica 4. Financijski pokazatelji poduzeća od 2013. do 2015. godine u Hrvatskoj....	5
Tablica 5. GEM istraživanje 2016. godine - podaci za Republiku Hrvatsku	8
Tablica 6. Struktura poduzetništva prema djelatnosti u Republici Hrvatskoj tijekom 2016. godine.....	9
Tablica 7. Rezultati Globalnog istraživanja inovativnosti malog i srednjeg poduzetništva za 2014. i 2015. godinu	11
Tablica 8. Lokalne i regionalne razvojne agencije u Hrvatskoj	26
Tablica 9. SWOT analiza poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj	33

SAŽETAK

U ekonomskoj teoriji i praksi, poduzetništvo biva jedan od najvažnijih generatora gospodarskog, ali i društvenog razvoja u zemljama diljem svijeta. Sukladno tome, u suvremeno mu se doba pridaje sve veći značaj.

Na području Europske unije, preko 98% ukupnog poduzetništva čini malo i srednje poduzetništvo, a vrlo sličnu strukturu ima i Republika Hrvatska. Ono se ističe iznimnom dinamičnošću, ali i fleksibilnošću, a posebnu ulogu ima u poticanju zapošljavanja, privlačenju investicija i poduzimanju inovativnih rješenja u poslovanju.

U Hrvatskoj postoji nekoliko ključnih problema kada se govori o razvoju poduzetništva, a posebice onom održivom. Najkritičnija područja pri tome su istraživanje i razvoj, cjeloživotno učenje i unapređenje vještina, inovacije i suradnja. Ključnu ulogu u unapređenju trenutnog stanja imaju svi povezani dionici, no najveći značaj pridaje se funkcioniranju i razvoju poduzetničke infrastrukture. Iako je ona u Hrvatskoj razvijena i heterogena, važno je unaprijediti sustav potpora, pitanje prostorne distribucije i ujednačavanje pojedinih elemenata iste.

Ključne riječi: poduzetništvo, gospodarski razvoj, Republika Hrvatska, malo i srednje poduzetništvo, poduzetnička infrastruktura

SUMMARY

In the economic theory and practice, entrepreneurship is one of the most important generators of economic and social development all over the world. Consequently, in contemporary times it has an increasingly importance.

In the European Union, over 98% of total entrepreneurship is small and medium entrepreneurship and the Republic Croatia has a very similar structure. It is very dynamic and flexible, but has also a special role in encouraging employment, attracting investment and taking innovative business solutions.

There are several key problems in Croatian entrepreneurship, especially with its sustainable development. The most critical areas are research and development, lifelong learning and improvement of skills, innovation and cooperation. A key role in the process of improving the current state is given to all stakeholders, but especially to the entrepreneurial infrastructure. Although it is developed and heterogeneous in Croatia, it has to be improved in the area of financial support, geographic distribution and the equalization of its elements.

Key words: entrepreneurship, economic development, Republic Croatia, small and medium entrepreneurship, entrepreneurship infrastructure